

Reiserapport fra Brasil og Peru

Hans-Jørgen Berg

Opplysningene i denne reisebeskrivelsen er basert på egne erfaringer og opplysninger i Lonely Planets bøker om Sør-Amerika og Brasil.

Brasil

Brasil er Sør-Amerika største land; 8.547.403 km² med 155 millioner innbyggere (1997). Hovedstaden er Brasilia. Språket er portugisisk. Landet består av flere typer landskap, alpine høyfjellsområder mot Peru og Ecuador, sletteområder i sørøst og regnskog i Amazonasbassenget. På grunn av landets størrelse varierer klimaet mye, avhengig av hvor man befinner seg. I det området jeg besøkte er juli-september (vinter) den tørreste og kjøligste perioden, temperaturen ligger mellom 10 °C om morgenen og rundt 20 til 25 om dagen. I januar-mars (sommer) kan temperaturen komme opp i 45 °C med kraftige regn- og tordenbyger.

Ankomst

SAS, Varig, Lufthansa, KLM, TAP, British Airways med flere har alle flyruter til Rio de Janeiro og/eller Sao Paulo. Fra Norge må man forvente minst en mellomlanding i København, Frankfurt, Amsterdam, Lisboa eller London avhengig av flyselskap. Den totale flytiden utenom mellomlanding er ca. 13 timer og prisen mellom 7000 til 9000 kroner avhengig av flyselskap og sesong.

Innenriksfly er dyrt i Brasil. Et reisepass kan lønne seg hvis man ønsker å besøke flere steder i landet. Husk at landet er meget stort, en typisk "kort", en reis innenrikstur Rio-Brasilia tar to timer og koster ca. 2000 kr. Reisepasset kan kun kjøpes utenfor Brasil. I tillegg kommer en flyplassavgift på 6 USD for innenlandsfly (1998), og 25 USD for utenlands, noe avhengig av flyplassens status.

NB! Hvis det av en eller annen grunn skulle bli endringer i reiserute/flight, få rebekreftet hele reiseruta.

Visa for norske statsborgere

Ved ankomst til Brasil vil du få utlevert et skjema som skal fylles ut i to eksemplarer. Dette gir 90 dagers turistvisum som kan forlenges hos Polícia Federal for ytterligere 90 dager mot en avgift på 12 USD (1996).

Det ene eksemplaret av skjemaet skal beholdes av den reisende og skal ved forespørsel kunne vises til politiet sammen med passet. Mist for all del ikke dette, det kan medføre problemer/forsinkelse når du skal forlate landet.

Det er også en fordel å ha med en kopi av de viktigste sidene i passet i tilfelle du skulle miste det.

Valuta

Valutaen er real (reis i flertall) og er delt opp i 100 centavos. 1 real tilsvarer ca. 5 kr (1999). I Norge kan brasiliansk valuta kun skaffes hos banker som har spesialisert seg på eksotisk valuta, f. eks DNB, og bør bestilles i god tid. Kredittkort som Visa, MasterCard og American Express kan brukes på de fleste steder.

I 1999 devaluerte Brasil valutaen sin med ca. 30 %. Dette medførte at innenlandske varer/tjenester ble billigere for turister.

Vaksine

Avhengig av hvilken del av Brasil du har tenkt å besøke, kontakt ditt lokale helsekontor/lege for nærmere detaljer. Diare, kolera, malaria, gul feber, hepatitt, dysenteri, etc. er sykdommer man i verste fall kan bli utsatt for.

Den beste forhåndsregelen er å ikke drikke vann fra usikre kilder, kun fra flasker. Kontroller dog at forseglingen er

ubrukt når du kjøper vannflasker. Enkelte kreative personer selger kurrante, men allerede brukte flasker som så er fylt opp i nærmeste vannkran.

Andre praktiske råd

Kriminalitet: Brasil er et land hvor 10-15 % av befolkningen har kontroll over ca. 90 % av verdiene. Dette medfører at en del av befolkningen faller utenfor alle sosiale nettverk, og en del denne gruppen faller derfor hen til kriminell virksomhet.

Den vanligste kriminaliteten man kan risikere å komme ut for er lommetyveri og tyveri av vesker. Ta ikke med mere penger enn du regner med å bruke på den aktuelle turen. Spre gjerne kredittkort og penger på flere lommer/steder. Pengebelte er en fornuftig forhåndsregel.

Når du anmelder et tyveri hos politiet, vær oppmerksom på at korrupte politimenn kan plante narkotika på deg, og deretter forlange bestikkelser for å la deg gå.

Sjansen for et våpnet overfall er reel i Brasil, spesielt i byene. Dessverre har som regel de som utfører slike overfall en lav terskel for å bruke sine våpen. Hvis du skulle komme ut for et slikt overfall, gjør for all del som overfallsmennene forlanger.

Den beste måten å unngå slike hendelser er å være våken ovenfor sine omgivelser. Hvis man føler at man er utsatt for uønsket oppmerksomhet fra en eller flere personer, stirring på håndvesker, armbåndsur, etc., bør man forlate området så fort som mulig via en tryggest mulig rute hvor man kan få hjelp, hvis mulig. Unngå for all del mørke smug/gater.

En annen måte overfall foregår på er ved trafikklyskontrollerte veikryss. En gjeng pleier i peile seg inn på biler med åpne vinduer eller ulåste dører. En av tyvene pasifiserer sjåføren, mens resten forsyner med verdisakene i bilen. Disse tyvene er ofte bevæpnet. En annen variant er å imitere biluhell for deretter å rane de som stopper. Forholdsreglene burde være innforstått.

Dette høres kanskje dramatisk ut, men dette er stort sett de samme generelle forhåndsregler som blir gitt til

turister (bortsett fra planting av narkotika og veioverfall) som besøker Oslo. Hovedregelen er: bruk hodet, ikke utfordre tyvene.

Bilkjøring: Prisene på leiebil er tilsvarende Europa, men bilkvaliteten er dårligere, veinettet også. Brasilianere kjører omtrentlig som spanjolene på 70-tallet, det mest iøynefallende trekket er å skifte felt i ett sett uten å bruke blinklys. Fartsgrensen er stort sett 80 km/t utenfor tettbygd strøk, men overholdes sjelden. Radarkontroller er skiltet på forhånd.

Brasil har et meget godt utbygget bussnett. Det går busser til så og si alle byer/tettsteder og det er flere klasser å velge mellom. Prisen er gunstig og de fleste brasilianere benytter denne framkomstmåten. Vær oppmerksom på at avstandene er store i Brasil, en busstur fra Rio til Brasilia tar ca. 17 timer og er som regel forsinket.

Steder å besøke

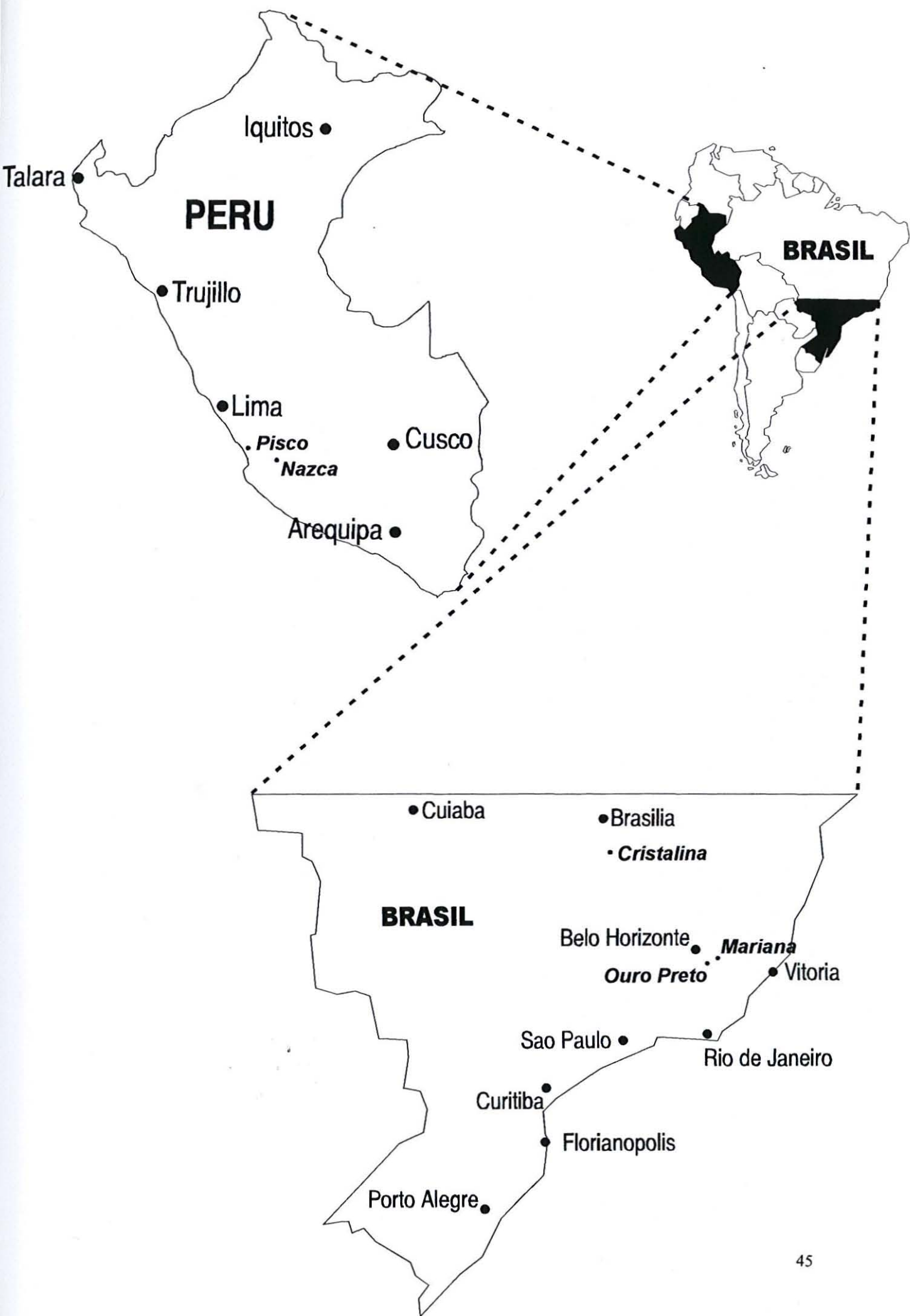
Denne oversikten nevner kun et fåtall av Brasils mange attraksjoner:

Ouro Preto

Byen ble stiftet i 1711, i begynnelsen av gullrushet og ble hovedstaden i Minas Gerais i 1721. I 1897 ble hovedstaden flyttet til Belo Horizonte. På høydepunktet i midten av 1800-tallet hadde byen 110 000 innbyggere. I dag er byen fredet av UNESCO i likhet med Røros.

Byen består av murhus og trange, bratte brusteinsbelagte gater, så godt fottøy anbefales. Det kan være noe forvirrende å finne frem i begynnelsen. Det er svært få spor av den tidligere store gruveaktiviteten å se i dag. I dag er byen en universitetsby som utdanner gruveingeniører og farmasøyter. På grunn av de mange studentene har byen et livlig natteliv.

Det vrirler av gullsmeder og mineralforretninger over alt. Er man på jakt etter smykker kan man gjøre et varp, prisene er relativt lave, kvaliteten bra og det er mulig å prute. Mineralforretningene, ofte i samme lokale som gullsmedforretningene, hadde et dårligere utvalg. Det meste av mineralene hadde skader og

var priset høyt. Er man interessert i brasiliansk kvalitetsmateriale kan man like gjerne dra til München. Helt svart var det dog ikke, et par forretninger i Rua Direita hadde et godt utvalg i estetiske tumbnail turmalinstuffer til akseptable priser.

På plassen foran Capela da Ordem Terceira de São Francisco de Assis (Frans av Assis' kapell) ligger klebersteinsmarkedet. Her er det mulig å kjøpe alle mulige motiver skåret ut i kleberstein. Prisene er noe høye, det er mulig få lavere priser utenfor byen, men utvalget er best her.

Et sted man må besøke er mineralmuseet i Escola de Minas, i enden av Praça Tiradentes. I et nylig renovert lokale med moderne montere og lyssetting, er det beste av Minas Gerais' mineraler utstilt. Topaser, akvamariner, turmaliner og ametyster man bare kan drømme om er utstilt. Noe utenlandsk materiale er også utstilt. I annen etasje er den en systematisk mineralutstilling i gamle montere, samt en liten utstilling av gamle låser og beslag. Museet har også et lite rom med utstoppede dyr, skjellete, insekter og 4 (!) trilobitter. Utstillingsobjektene her var i en slik tilstand at de burde begraves i all stillhet. Alle dyrene var skallet på hodet etter år med klapping.

Ved Praça Tiradentes kan man også se på edelstenssliping. Byen har også en rekke med kirker med spesiell 1700-talls dekor. En av Brasils mest kjente kirkedekoratører, Aleijadinho, arbeidet her på denne tiden. Til tross for sterkt utviklet spedalskhet, laget han noen av Brasils mest berømte treskjæringer og malerier fra denne tidsperioden.

Det tar ikke mange minuttene før man blir løpt ned av "edelstensselgere" på gata. De tilbyr fasetterte edelstener til såkalte eventyrpriser spesielt til deg, og er svært villige til å prute hvis du ønsker det. Jeg ble tilbudt en 4 cm stor fasettert akvamarin til 10000 reis (50000 nkr). Da jeg fortsatte å gå videre gikk plutselig prisen ned til 1500 reis. Jeg antar at avansen fremdeles var høy. Et annet tilbud var en fasettert imperial topas. Jeg påpekte at det var overraskende mange slitastriper på et materiale med såpass høy hardhet. Selgeren så lenge på meg, mumlet noe om at det var ikke noe gøy

med sånne som meg og forsvant. Rådet er: avslå tilbudet, sjansen for å bli lurt er større enn 99,9 %.

Oppdaterte opplysninger om Ouro Preto er tilgjengelig på:

<http://www.ouropretotourismo.com.br>

Mariana

På veien mellom Mariana og Ouro Preto ligger en nedlagt gullgruve som nå er åpnet for publikum. Man sitter på en kabeltrukket vogn med små benker og blir senket langs en skråsøkt 180 meter ned i gruva. Fallet er oppe i 30° på det bratteste. Vel nede blir man guidet rundt og fortalt om gruehistorien. For interesserte er det også muligheter til å studere malm-paragenesen, malmgangene er godt synlige. Med leting er det også mulig å se gull. Oppe i dagen er det muligheter for å vaske gull.

Mariana er en gammel gruveby fra 1696 og er mindre preget av turisme enn Ouro Preto og er verdt å spasere rundt i. Det er mange treskjærere og malere her og de har små butikker og verksteder som man kan besøke.

Noen kilometer utenfor byen ligger et edelstensbrudd drevet på imperial topas, en ravfarget topasvariant. Forekomsten ligger oppe i en ås, og er en ren sedimentær jernmalm, bestående av hematitt og noe magnetitt. Centimeterstore magnetitt- og hematittkrystaller slenger over alt og hele bruddet er rødbrunt. Topasen blir funnet i flomavsetninger i jernmalmen sammen med kvarts og ametyst. Man må grave dypt for å finne edelstenskvalitet. På grunn av åsens ledende egenskaper slår lynet ofte ned og all topas grunnere enn 20-30 meter er ødelagt. Det er ikke mulig å besøke bruddet i fred og ro, man har øyeblikkelig en hale av unger og arbeidere som skal selge deg alt mulig rart de har funnet i bruddet. Men det er ved hjelp av litt pruting mulig å skaffe seg en del godbiter her, hvis man forstår portugisisk. Godt fottøy anbefales i bruddet, samt at man må være forberedt på en klesvask etterpå for å bli kvitt rødfargen.

Noen hundre meter ovenfor bruddet ligger det en kalksteinsgrotte som er åpen for publikum. På veien fra Mariana til bruddet ligger det flere nedlagte

muskovittbrudd og like utenfor Mariana er det en nedlagt gullgruve. Rester av gruvebygningene er fremdeles lett synlige.

Belo Horizonte

De fleste reisehåndbøker oppgir at det finnes et mineralmuseum i Belo Horizonte. Hele utstillingen ble pakket ned i 1998 på grunn av store taklekkasjer og befinner seg nå lagret i containere. Det er uvisst om/når samlingen vil bli pakket opp igjen. Det eneste som er igjen av utstillingen er en 2,5 meter høy røykkvartskrystall ved inngangsdøren. Huset er i dag et kultursenter. Det er uvisst om taket er reparert.

Belo Horizonte er en bråkete by med tett trafikk og det mest fornuftige å foreta seg her er å finne den raskeste veien til Ouro Preto.

Cristalina

Cristalina ligger ca. en times bilkjøring fra Brasilia. Når du har boder på begge sider av veien som selger kvartskrystaller og fargete agatskiver, er du der. Jeg fikk ikke tid til å seg meg noe særlig om, men det virket som det var lite annet å hente her.

Brasilia

Brasils hovedstad. Hvis man er interessert i moderne arkitektur er byen verdt et besøk. For mineralinteresserte er det lite å hente her. Det finnes en mineralbutikk og et lite museum ifm. med restauranten i tv-tårnet i krysningspunktet mellom byens to hovedakser. Utenfor tårnet er det et livlig marked hvor man bl. annet kan smake seg gjennom Brasils mange matskikker.

Rio de Janeiro

Rios naturhistoriske museum har en liten utstilling av lokale bergarter og en enda mindre utstilling av engelske og tyske mineraler. Det mest imponerende er fossilene av tertiære beltedyr og dovendyr. Det er også en mindre utstilling av søramerikanske dinosaurer. Det er også en slags antropologisk avdeling med gjenstander fra hele kontinentet samt en noe makaber utstilling av symptomene etter insektbitt, parasitter og slangebitt, pent demonstrert med realistiske voksfigurer. Museet har også en stor, men gammelmodig utstilling med utstoppede

dyr. Denne kan man trygt droppe, det er bedre å gå til den zoologiske haven bak museet og se dyrene i levende live.

Peru

Landet ligger ved Stillehavskysten og har en overflate på 1285216 km² og en befolkning på 24 millioner (1996). Språket er spansk. Geografien er svært varierende, langs kysten er det langstrakte stein- og sandørkener, det indre av landet er høyfjellsområder med dalfører og platåer (3-4000 moh.) og isdekte fjelltopper på over 6000 meter. I øst er det tett regnskog.

Geografien medfører at det er stor forskjell på klimaet i Peru. Juli-august (vinter) er den tørre årstiden og det anbefales å besøke det indre av landet i denne perioden. Temperaturen kan komme under 0° i denne årstiden. Om sommeren kan man få kraftige regnskyll. Kysten er dekket av havtåke (garúa) i april til desember. Resten av året er litt bedre. I klarvær kan temperaturen komme over 40° i de indre kystørkenområdene. Regnskogområdet i øst er konstant vått og varmt.

Med jevne mellomrom blir Peru rammet av et værphenomen kalt El Niño, som medfører kraftig regnvær selv i ørkenområdene. Nedbørmengdene kan medføre flom og bortvaskede veier og jernbanespor. Reising i Peru er svært vanskelig under disse forholdene.

Ankomst

Lufthansa har direktefly til Lima fra Frankfurt via Bogota, flytid ca 15 timer. Varig har rute fra Sao Paulo og Rio de Janeiro, flytid ca. 6 timer. Flere andre selskaper har også ruter til Lima, de fleste har mellomlanding underveis i andre søramerikanske land først. Prisen tur/retur Norge er ca. 8 - 10000 nkr. Flyplassavgiftene er 25 USD for utreise med utenriksfly. Innenriksavgiften varierer med flyplassens standard. Flyreiser bestilt og betalt i Peru blir ilagt en avgift på 18%, denne slipper man ved å kjøpe billetten utenfor Peru.

Overbooking er et problem, de fleste selskapene kjører konsekvent på en bookingprosent på 120-130%. For å være

sikker på at man kommer med på det flyet man har bestilt, må man kontakte flyselskapet med jevne mellomrom, og hver dag i den siste uka før man skal reise, for å bekrefte bestillingen. Det skader heller ikke å være tidlig før avgang for å kunne rydde opp i eventuelle problemer. Unnlater man dette, er det store sjanser for at man blir strøket fra passasjerlista og det er svært vanskelig å komme seg inn på den igjen. Det er gjerne et titalls andre passasjerer rundt deg som forlanger det samme.

Det hører sannsynligvis til sjeldenhetene, men jeg ble ikke veldig overrasket da jeg fikk høre at det flyselskapet jeg skulle ta videre, hadde gått konkurs uka før. Man er jo tross alt i Sør-Amerika.

Visa: Norske statsborgere får automatisk et 90 dagers turistvisum ved å fylle ut et skjema ved ankomst. Ta godt vare på din kopi, den skal kunne forevises ved kontroll. Man kan forlenge visumet for 30 dager mot en avgift på 30 USD. Det er også en fordel å ha med en kopi av de viktigste sidene i passet i tilfelle du skulle miste det.

Vær oppmerksom på at det er restriksjoner på å ta med seg enkelte typer elektroniske apparater inn i landet, blant annet bærbare datamaskiner.

NB! Det medfører streng straff å forsøke å ta antikvariske gjenstander ut av Peru!

Valuta: Valutaen er nuevo sol som er delt opp i 100 céntimos. 1 nuevo sol tilsvarer ca. 3 kr (1999). I Norge kan peruansk valuta kun skaffes hos banker som har spesialisert seg på eksotisk valuta, f. eks DNB, og bør bestilles i god tid. Kredittkort som Visa, MasterCard og American Express kan brukes på de fleste steder. Amerikanske kontanter er også gangbar og ettertraktet valuta.

Vaksine: Stort sett som i Brasil, men malaria er ikke noe problem i Peru. Kontakt ditt nærmeste helsekontor/lege for nærmere detaljer.

Ferdes man i fjellområdene, bør man være oppmerksom på muligheten for høydesyke, soroche. Denne tilstanden kan være fatal ved 3000 meters høyde, men

begynner vanligvis å opptre i høyder på 3500 til 4000 meter. Personer med nedsatt lungefunksjon og sirkulasjonsproblemer er spesielt utsatt. De begynnende symptomene er hodepine, sløvhet, svimmelhet, søvnproblemer og liten matlyst. Disse symptomene bør ikke overses. Man bør holde seg på samme høyde og ta det rolig inntil kroppen vender seg til forholdene og symptomene forsvinner. Hodepinetabletter og coca te demper symptomene. Utvikler symptomene seg til åndenød, tørrhoste som etter en stund kommer sammen med blodig, frådende spytt, alvorlig hodepine, koordinasjons- og balanseproblemer, underlig adferd, kvalme, søvnighet og bevisstløshet, er tilstanden gått over til et livstruende stadium og lege må tilkalles. Den eneste behandlingen er oksygen og øyeblikkelig transport til lavere høyde.

De fleste unngår slike problemer, men vil oppleve at man tilsynelatende er i dårlig form de første dagene. Trapper og bakker som vanligvis går som en drøm er slitsomme i disse høydene. Press ikke kroppen unødvendig før du har vendt deg til høyden.

Andre praktiske råd

Kriminalitet: Den vanligste kriminaliteten i Peru er lommetyveri og simpelt tyveri. Bruk av våpen er ikke vanlig. Tyvene foretrekker å kunne stjele og snike seg ubemerket bort med tyvegods. De er utrolig flinke til å skjære opp lommer og vesker og fjerne innholdet uten at man merker det. Man er mest utsatt på bussterminaler og jernbanestasjoner. Politiet er også ansett for være korrupt. Ta de forholdsregler som er tidligere nevnt.

Peru har vært sterkt plaget av terrorisme fram til begynnelsen av 1990. I 1992 ble lederne av Sendero Luminoso og MRTA fengslet og det har vært relativt fredelig etter dette. Høsten 1999 ble et par busser angrepet av Sendero Luminoso og det var et større fangeopprør i Limas største fengsel, startet av innsatte tilhørende samme gruppe.

Området mellom Tingo Maria – Tarapoto er et kokain produserende område og er ansett som utrygt. Veien

mellom Nazca og Abancay er plaget av ran av busser og biler.

Et annet problem som dukket opp høsten 1999 er generalstreiker innen offentlig sektor, spesielt jernbanene. Presidenten i Peru fører en meget liberal økonomisk politikk som kort sagt går ut på all offentlig virksomhet bør privatiseres og alle skal kunne starte egen bedrift uten spesielle restriksjoner. De ansatte ved jernbanene protesterte høylytt og all togtrafikk var lammet i tre dager.

Bilkjøring: Kort sagt, kjør ikke bil i Peru. Alt er tillatt og veiskilte eksisterer knapt. Det er fullt "tillatt" å anskaffe blålys og sirener hvis man mener det er en hjelp til å komme raskere gjennom kaoset. De fleste bilene ser ut til å bli holdt sammen med stålplast og ståltråd. De innfødte påsto at det var blitt betydelig bedre i de siste årene. Allikevel, 1956 modell Chevrolet lastebil med terra rossa farget lakk var ikke uvanlig i gatebildet.

Kors og minnesteiner er så vanlig langs veiene at man dessverre alt for fort blir vant til dem. I en slak sving på en liten bakketopp på vei til Nazca så jeg fjorten kors, deriblant en gruppe på fem kors som representerte en familie.

Skulle man allikevel bestemme seg for å kjøre bil, bør man være oppmerksom på at hvis man blir holdt ansvarlig for en ulykke, blir pass og visa inndratt og man må være i landet til saken er etterforsket og eventuell dom er falt. Dette kan ta måneder.

På grunn av den liberale politikken i Peru kan alle som vil, starte egen bedrift uten noen særlige restriksjoner. Det som trengs er et hjemmelaget taxiskilt, sertifikat (?) og en bil. Ergo har så og si alle som har en personbil begynt å kjøre drosje; overkapasiteten er enorm. Og hvis du isteden for personbil skulle eie en varebil, setter du inn seter til 16 personer, maler på navnet på endestasjonene på bilsiden, og ansetter kameraten til å rope ut stoppestedene og ta i mot penger, dermed har du startet bussrute. Ute på landet trenger man ikke varebil heller, en 1964 modell Chevrolet tar åtte personer og kjører i to timer for 8 nkr. Bli ikke overrasket hvis du får et lamalam på fanget under turen. Denne typen av

transport brukes ofte av lokale bønder som skal til markedet. I slike tilfelle er det en fordel å sitte ved vinduet.

Ergo så er taxi er meget rimelig. En dagstur med drosje kan komme på rundt 50 nkr hvis man pruter. Betal ikke på forhånd.

Buss er det mest vanlige transport-middelet i Peru. Det finnes flere klasser fra dårlig rutebuss til luksusbuss. På rutebussen bør man holde øye med bagasjen, her har alle tilgang til bagasje-rommet, på luksusbussen får man kun utlevert bagasjen mot kvittering. Luksusbuss er ikke så veldig dyrt, en seks timers busstur kommer på rundt 120 Nkr. Man sitter gjerne oppe, helt foran i bussen og har en utrolig utsikt over omgivelsene. Bussen har toalett, air-condition og salg av mat og drikke. Ulempen med å sitte oppe og foran i en slik buss fikk jeg vite senere; bussene kjører ofte i hastigheter på 120 til 130 km i timen og det hender at de treffer en kondor eller pelikan. Slikt gjør inntrykk på vinduet og i verste fall et skikkelig søl. Pelikaner er verst, det skal være en forferdelig tranlukt.

Steder å besøke

Denne oversikten nevner kun et fåtall av Perus mange attraksjoner:

Cusco

Flyturen til fra Lima til Cusco tar en time og er en opplevelse. Utsikten over Andesfjellene er utrolig, de høyeste toppene er snødekte og nesten 6500 meter høye, og det virker som flyet flyr mellom toppene. Innflygingen til Cuzco (3500 moh.) er utrolig. Som tidligere småflypilot ble jeg meget imponert over hvordan de tok 737-flyet inn for landing. Flyet begynte innflygingen (left downwind) i nabodalen. Fjelltoppene lå nå 100-200 meter høyere enn flyet. Når de kom til en kryssende dal til venstre, ga de 30° flaps og felte ut hjulene, før de gikk inn en lang "sideslip" til venstre og etablerte "left crosswind". Noen sekunder senere svingte flyet igjen til venstre til "final", ga 45° flaps, satte ut luftbremsene og landet. Landingen var en rystende opplevelse i høy hastighet og flyet trengte hele rullebanen for å stoppe med alt ute. Eller kanskje mer

forståelig: Innflygingen startet med et lett sug i magen, fulgt av sterkere sug i magen samtidig som man følte at man skled sidelengs til venstre. Deretter fulgte en periode med lett turbulens, før man igjen ble trykket ned i setet og svingte til venstre. Så kom en følelse av delvis fritt fall, samtidig som man hang litt framover i beltene. Deretter ble man trykket godt ned i setet før man hang forover etter setebeltene: vellykket landing på Cuzco lufthavn. Det er ikke uten grunn at alle landinger foretas før klokken 11 på dagen. Senere er turbulensen for sterk.

Og jeg er sikker på at den gjeteren vi passerte under innflygingen hadde et arr på høyre kinn.

For å ha sagt det med en gang, drar man til Cuzco for første gang, er det ikke for å samle stein. Cuzco er utgangspunktet for å besøke ruinene etter Inka-folket. Rester av store templer finnes i hele bykjernen og byen er utgangspunkt for utflukter til verdensberømte ruiner som Sacsayhuamán, Tambo Machay, Puca Pucara, Quenko, Urubambadalén, Ollantaytambo og sist og ikke minst Machu Picchu. Sistnevnte er ansett som den mest spektakulære arkeologiske lokalitet i hele Sør-Amerika. Jeg akter ikke å gå i detaljer over severdighetene i dette området, det finnes bøker som gjør dette mye bedre enn meg.

Allikevel bør man ha øyene litt åpne for mineraler og fossiler. De organiserte turene pleier å stoppe på "tilfeldige" markeder. Enkelte steder selger man litt lokale mineraler og trilobitter. Kvaliteten er fra middels til dårlig. Dog, det er ikke mange som har en trilobitt, funnet 4500 moh rett sør for Pisac. Jeg har det ikke.

Pisco

Pisco er en fiskerby 235 km sør for Lima. Den er omgitt av ørken. Det er flere arkeologiske lokaliteter i området, men byen er mest kjent for nasjonalparken Reserva Nacional de Paracas med øygruppen Islas Ballestas. Nasjonalparken er et viktig område for mange dyrearter; sjøfugler som pelikaner og flamingoer, sjøløver og humboldtpingvin.

Forvittringsformene er også verdt å se nærmere på. Bølgene har hulet ut

øyene slik at de nå består av flere grotter, buer og naturlige buer. Turen ut er også en opplevelse. Den foregår med åpne båter som gjør 20 til 30 knop og turen tar ca. 3 timer. Underveis passerer man en enorm uthugget/utgravd figur i en åsside; Candelabra, en figur tilsvarende det man finner rundt Nazca. Noen knytter dette til Nazcakulturen, andre antar at det var et navigasjonsmerke for sjørøvere.

Nazca

Nazca ligger ca. 600 meter over havet og er omgitt av sand- og steinørken, og er et av de tørreste strøk på kontinentet. Da El Niño var på det verste i 1998, opplevde man et "skybrudd" i området, det falt 10 til 20 regndråper per m². Tilsvarende hadde ikke skjedd på over 80 år.

Stedet er verdensberømt for Nazcalinjene, figurer og linjer som er skrapet ut i steinørkenen og har enorme dimensjoner, noen av linjene er flere km lange og er kun synlig fra lufta. Teoriene om hvorfor disse linjene ble laget har vært varierende, noen meget kontroversielle. For tiden er teorien om at dette er et forsøk på signalisere til gudene at man trenger regn og at linjene viser hvor man vil ha regnet, mest anerkjent. En av de mer kontroversielle teoriene er at de langstrakte linjene er rullebaner for "gudene", romvesener som besøkte jorden. I så fall burde man finne rester av romfartøy med ødelagt landingsunderstell, for linjene kutter gjennom terrenget uten å ta hensyn til topografien. Selv et helikopter må vurdere underlaget grundig før man lander. Flyturer over området arrangeres fra den lokale flyplassen hele dagen, det er minst turbulens om formiddagen.

En annen arkeologisk lokalitet man bør besøke er Cementario de Chauchilla. Området består av graver fra ca. 800-tallet. De fleste gravene er plyndret, men enkelte av gravene er bevart og tilgjengelig for publikum. På grunn av det tørre klimaet er likene totalt mumifisert, og hår og klær bevart. Området rundt er geologisk sett meget interessant og nesten ikke undersøkt. Det er flere store rustfargete områder som indikerer malmmineraliseringer, og det skal også være en fossillokalitet i nærheten av byen. Det finnes et lite firma som driver utvinning

av gull i den søndre delen av byen. Driften er noe original og ikke helt sunn. De innfødte er overbevist om at fjellene gullet befinner seg i, er beskyttet av ånder, så de drikker seg grundig til mot før de går inn og henter malmen. Hver mann bærer ut en 60 kilos sekk. Malmen blir så finknust i en kulemølle. Deretter separerer de ut tungfraksjonen. Denne blir helt opp i en stor lerretdekket steinmørt, og tilsatt kvikksølv. Pistonen er en spesielt tilpasset rullestein som en barbeint mann står og rugger på for å knuse malmen ytterligere. Resultatet er en amalgamisering av gullet. Overskuddet av kvikksølv blir presset ut gjennom lerretet. Gullet har nå dannet en legering med kvikksølv og ligger igjen som en klump i lerretet. Klumpen varmes opp og kvikksølv fordampes, og til slutt ligger det igjen en liten gullklump. Firmaet har også et lite bord med stuffer til salgs. Mineralene på bordet er helt typisk for en gullførende paragenese, men gullstoffene er kvartsbiter med pålimt gullfolie.

Lima

Byen har overskyet vær så og si hele året og er smogfylt med konstant trafikk-kaos. Området rundt Plaza de Armas har den typiske koloniale byggestilen fra 1500- og 1600-hundretallet. De fleste regjeringsbygningene ligger her. Museo de Oro del Perú er absolutt verdt et besøk. Første etasje, Museo de Armas, er ansett som et av de beste våpenmuseer i verden. I kjelleren er det utstilt gullgjenstander og keramikk fra hele Peru. I annen etasje og i tilbygget er klær og tepper fra inkaperioden utstilt. Museet er også berømt for å ha stilt ut tusenvis av gjenstander så og si uten en eneste merkelapp.

Det finnes også en rekke private og offentlige arkeologiske museer i Lima. Peru Mining Center i Kennedybygningen er den mest kjente mineralforretningen i Peru. Jeg fikk dessverre ikke anledning å besøke den.

Også var det 18 timer i fly før jeg var hjemme.